

Keményfarönk a kereskedelemben

írta: Dr. Fazekas Ferenc.

Lépten-nyomon hallani napjainkban, hogy gazdasági válságok idején minden termelő alig ismer fontosabb problémát termelt áruinak értékesítésnél.

Azonban aligha tévedek, amikor azt állítom, hogy a jó értékesítésnek normális viszonyok között is megvolt és a jövőben is mindenkor meglesz a maga fokozott jelentősége.

Bizonyos ugyan az is, hogy az úgynevezett konjunkturális időkben látszólagosan könnyebb a jó értékesítés, — míg nehéz gazdasági viszonyok közepette bizonyos fokig megakadhat egyes áruk forgalma.

Magasabb gazdasági törvényszerűségek által előidézett kényszerhelyet az erdőgazdákat is sújthatja időszakonként nehezebb értékesítési lehetőségekkel, ha azonban az erdőgazda az így adott kereten belül szívós energiával keresi a rája viszonylagosan legjobb értékesítési lehetőségeket, akkor gazdaságának még a legnehezebb viszonyok mellett is tud biztosítani olyan többletbevételt, mely az adott helyzetben csakis a helyénvaló, sikeres, gyors és határozott állásfoglalásnak volt az eredménye.

Az egyetlen, amivel saját magunk fokozhatjuk eladói képességeinket: igen nagy felkészültség, az egész anyag teljes ismerete birtokában.

S itt mindenekelőtt a legnagyobb súlyt arra lehetne helyezni, hogy minden erdőgazda, aki eladással foglalkozik, — feltétlenül ismerje a szóba jöhető fogyasztás összes adatait. Ismerje a szükséglet mérvét, a fogyasztók igényeit, a piaci helyzetet és ismerje, igen jól ismerje a kapcsolatos fakeskedelmi szokványokat.

Jól tudjuk, hogy a fa eladási árára több tényezőnek van befolyása. Mégis a legfőbbek mindenkor ezek: a kereslet és kínálat egymáshoz való viszonya, főfogyasztó helyektől való távolság és végül a fa minősége.

A piaci és a szállítási viszonyok olyan adottságok, amelyeket az értékesítésnél elsősorban kell figyelembe venni. E helyen azonban most a harmadik értékteljesítési tényezővel, tehát a fa fizikai és műszaki tulajdonságaival óhajtok külön is foglalkozni. Ez utóbbiakkal kapcsolatos fontos kereskedelmi alapis-

mereteket legjobban a fakeskedelmi szokványok megfelelő határozányaiból meríthetjük.

Keményfarönkök a budapesti szokványok szerint a nedvke-ringés szünetelése alatt, október 1-től április végéig termelendők. Tápnedvek megromlása és befülledése a szövetek egészségi állapotát és a fa további felhasználását veszélyeztetik, a fának előnyös műszaki tulajdonságait kikezdi és ezért az ezen időszakban döntött fák értékesítése is hátrányosabbá válik. Gombásodás, rovarok rágása, gyors száradás melletti repedezés a nyári termelést egyaránt lehetetlenné teszik. Kivételt képeznek: a cserkéreg-termelés és a hajlított bútorgyártáshoz szükséges lombfák, melyeket nedvkerigés idején is lehet termelni röviddel a felhasználás előtt, mert így főzésre és hajlításra a legalkalmasabbak. Általában a bükkörnk nyáron is dönthető.

Ha ugyanis a bükkörnköket a termelés után azonnal feldolgozzuk deszkává, a gőzölés által megmenthetjük a fentebb említett károktól. Rétegelt falemezek készítésénél pedig a rönknek nyári termelése nemcsak hogy nem akadály, hanem bizonyos fokig előnyös is. Az ilyen rönk azonnali feldolgozásánál a fornérgyár megtakarítja az előzetes gőzölés munkáit. A fában lévő bő természetes nedvesség elég ahhoz, hogy a hámozókés a vékony falemezt a szövetek szétroncsolása nélkül lefejthesse, amit télen döntött, kiszáradt rönknél csak mesterséges előnedvesítés után tehet meg. A fornérgyár tehát munkát és így költséget takarít meg az egészen friss és még nedves rönkök feldolgozása által. A friss rönkökből lefejtett lemezeknek még a színük is szebb. A lefejtett fornér pedig a prés szárító lapjai között gyorsan, tökéletesen és szépen kiszárad.

A nyári bükkörnkök jobb elhelyezhetésének másik igen fontos oka az, hogy erdőgazdasági okokból a nyári termelés sok esetben hatóságilag sem engedélyezhető. Ez a tény a piacon áruhiányt okoz, növeli a keresletet és emeli az eladási árat. A fornérgyárak ezen szezonszerű áremelkedése ellen nehezen is védekezhetnek. Ha a téli idényben gyártják ki ők is egész évi szükségletüket, a nyáron át üzemen kívül álló, értékes berendezkedés óriási tőkekamatveszteséget hozna ezen időszakon át, sőt az üzemi költségek megnagyobbításával a vállalat versenyképességét is veszélyeztetné. Ha pedig a gyárak télen át nagyobb meny-

nyiségű bükkrönköt raktározónak el, a bükkrönk már a nyári hónapok elején befülledve, — használhatatlan, silány árut adna.

Látjuk tehát, hogy a hámozási célokra alkalmas nyári bükk-rönk alig-alig pótolható s ez adja magyarázatát azok viszonylag jobb értékesítési lehetőségének is.

A bécsi fakereskedelmi szokványok szerint gömbfaeladásánál a legutóbbi termelési időny alatt döntött fát kell érteni. A vevő, — ha nem kimondottan korábbi döntési időszak állapotított meg, — nem köteles korábban döntött árut átvenni.

A prágai szokványok szerint is gömbfaeladásoknál a legutolsó téli döntés vagy a jövő téli döntés értendő.

A bécsi és prágai szokványok tehát kifejezetten védik a vevőt akkor, amikor egyéb megjelölés hiányában friss termelésű rönkök eladását vélelmezik. Egyik évről a másikra visszamaradt rönkökön már színfoltozás, fülledés, gombásodás, rovarrágás, repedezés és egyéb hibák is előfordulhatnak. Ilyen rönkökről szóló üzletkötéseknél tehát azoknak régi termelése, állott volta, külön is felemelítendő a kötlevélben, különben a vevő félrevezetésére irányuló célzatosság vádja nehezen hárítható el. Sajnos, a budapesti szokványok kissé házagosak ebből a szempontból.

A méretezésre vonatkozóan a budapesti szokványok a következőket mondják: A köbtartalmat a hosszúságból és a törzsrész közepén átlalóval mért középátmérőből kell megállapítani. Az átmérőt — egyéb kikötés hijján — átlalóval egymásra merőlegesen mért két középátmérő átlagából kell megállapítani, amikor is a centiméterek tört részeit úgy az egyes átmérők mérésénél, mint a számtani középarányos kiszámításánál is, figyelmen kívül kell hagyni. Ha a mérés helyén ág, ággöcs vagy vastagodás fordul elő, úgy az átmérőt közvetlenül efelett, azon a helyen, ahol a törzs normális alkata kezdődik, — kell mérni.

A szálfák köbözésénél már az ismert Huber-féle képlet a tényleges köbtartalomnál kisebb eredményt ad, annál inkább, mennél sudarlóssabbak a törzsek. Ezenfelül a középátmérő kétszeri keresztbeni mérésénél, ha a mérési adatok külön-külön kerekítetnek le, — s ebből számíttatik ki a szintén lefelé kerekített átlag, — a differencia gyakran 1 cm-t, vagyis vastagabb rönköknél 2—3 százalékot tesz ki, — szemben azzal a másik mérési

lehetőséggel, hogy csak a pontosan kiszámított átlagok kerekítetnek le.

Ennél a főcél a vevőnek bizonyos fokú kártalanítása. Jól tudjuk, hogy a rönk a vétel után hulladék és beszáradás folytán feltétlenül veszít méreteiből, veszít tehát mennyiségéből is. Ha a kereskedő hónapok mulva tovább adja a rönköket, vagy a fogyasztó azokat még később feldolgozza, az átmérő mindig bizonyos mértékig kisebb lesz. Mintegy 6 hónap alatt a rönk hosszban való beszáradása alig vehető figyelembe, azonban sugár irányában már 1—6 százalékkal szárad be a rönk. És pedig mennél vékonyabb a rönk, annál nagyobb ez a százalékos apadás.

A tört részek elhanyagolása tehát indokolt.

A bécsi szokványok szerint a lombfa általában kéregben kerül leszállításra. Csupán a legfelső héjnak a leszedése van megengedve. Az előforduló ághelyek simára letisztítandók.

A budapesti szokványok szerint — egyéb megállapodás hijján — a bükköt és gyertyánt kivéve — a középátmérő mérésének helyén a kérget le kell hántani vagy a kéregvastagságot az átmérőből le kell számítani. Ha tehát csak középátmérő vagy középvastagság van kikötve, úgy ezalatt minden fanemnél — kivéve a bükköt és a gyertyánt — a kéreg nélkül mért középátmérőt kell érteni.

A pozsonyi szokványok szerint sem szabad lekérgetni a lomb-rönköket, kivéve a tölgyrönkfát, amelynél azonban szintén csak a legfelső héjrészeket szabad leszedni.

Szokás kikötni bükköknél is néha 50 cm-ig 1 cm, 50 cm-től vastagabb árunál 2 cm kéreglevonást.

A gyakorlatban a bükkfa és gyertyánrönk teljes kéregben, esetleg középen legyűrűzve, — a tölgy angolosan lehántolva, a durva kéregrészekről megtisztítva egészen a kéreg vörösszínű részéig, középen gyűrűzve, a nyír foltokban lehántva, középen gyűrűzve, végül a diórönk teljes kéregben kerül leszállításra. A juharrönk teljesen lehántva is kerül a forgalomba.

(Folytatjuk.)
